

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 05 ” “ 09 ” 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**Фізична терапія при травмах, політравмах
і захворюваннях опорно-рухового
апарату**

Для студентів

Спеціальності: 227 - Фізична терапія, ерготерапія

Освітнього рівня: Другий (магістерський)

Освітньої програми: 227.00.04 Фізична терапія

Київ – 2022

Розробники:

Савченко В.М., доктор медичних наук, професор, зав. кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології; Керестей В.В., к.н.ф.в.с., доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії.

Викладачі:

Керестей В.В., к.н.ф.в.с., доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Протокол від 01.09.2022 р. № 9.

Завідувач кафедри _____ (Валентин Савченко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 227.00.04 Фізична терапія
____.____. 2022 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (Михайло Хорошуха)
(підпис)

Робочу програму перевірено
____.____.2022 р.

Заступник директора/декана _____ (Оксана Комоцька)
(підпис)

Пролонговано :

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6 /180	
Курс	5	
Семестр	9	
Кількість модулів	6	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі:	180	
Аудиторні	60	
Модульний контроль	12	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	78	
Форма семестрового контролю	Екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування цілісного уявлення та системи спеціальних знань та формування навичок з надання допомоги з фізичної терапії при травмах, політравмах і хворобах опорно-рухового апарату (ОРА).

Завдання дисципліни:

1. (ЗК-1) Сформувати здатність виявляти, формулювати і вирішувати професійні проблеми, генерувати нові ідеї для вирішення клінічних, наукових та освітніх завдань, застосовати у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення.

2. (СК-1) Сформувати здатність розуміти складні патологічні процеси та порушення, які піддаються корекції заходами фізичної терапії.

3. (СК-2) Сформувати здатність розуміти клінічний діагноз пацієнта / клієнта, перебіг захворювання, принципи та характер лікування.

4. (СК-3) Сформувати здатність проводити оперативний та поточний контроль стану пацієнта/клієнта, обстежувати та визначати функціональний стан, рівень фізичного розвитку, рухові та інші порушення осіб різного віку, нозологічних та професійних груп відповідними засобами та методами.

5. (СК-4) Здатність проводити фізичну терапію осіб різного віку, нозологічних та професійних груп при складних прогресуючих та мультисистемних порушеннях.

6. Надати знання про основні види травм, політрам та захворювань ОРА (політравми), основні патологічні процеси при травмах і захворюваннях ОРА, їх клінічну картину.

7. Надати знання та сформувати навички застосування фізикальних, мануальних та інструментальних методів дослідження для оцінки стану пацієнтів з травмами, політравмами та захворюваннями ОРА.

3. Результати навчання за дисципліною

1. (ПР-2) Демонструвати здатність проводити фізичну терапію пацієнтів/клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями.

2. (ПР-4) Демонструвати вміння виконувати обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп, використовуючи відповідний інструментарій.

3. (ПР-5) Демонструвати вміння формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми реабілітації, які стосуються фізичної терапії.

4. (ПР-6) Демонструвати вміння реалізовувати індивідуальні програми фізичної терапії відповідно до фізичного стану пацієнта/клієнта, результатів обстеження, наявних ресурсів і оточення.

5. (ПР-11) Демонструвати вміння прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології.

6. (ПР-12) Постійно дотримуватись безпеки для практикуючого фахівця та пацієнта/клієнта.

7. (ПР-13) Демонструвати вміння проводити самостійну практичну діяльність за фахом.

8. Знати основні види травм і захворювань ОРА (політравми), основні патологічні процеси при травмах і захворюваннях ОРА (політравми), їх клінічну картину.

9. Вміти застосовувати фізикальні, мануальні та інструментальні методи дослідження для оцінки стану, здійснення динамічного контролю за станом пацієнтів з травмами та захворюваннями ОРА (політравми). На основі одержаних даних вміти встановлювати реабілітаційний діагноз.

10. Вміти застосувати знання про причини та ознаки травмування під час рухової активності, знання характеристики травматичного шоку, його перебігу, основних ознак, видів та ознак переломів кісток. Уміти здійснювати транспортну іммобілізацію при ушкодженні кісток. Володіти методикою долікарської допомоги під час травм ший, хребта, грудної клітини, кінцівок.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього 0	Розподіл годин між видами робіт	
		Аудиторна:	С
			3

		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Загальні поняття про травми, політравми і захворювання людини							
Л1. Поняття про травму і політравму та роль фізіотерапії в лікуванні постраждалих.	4	2					2
Практичне заняття 1. Принципи застосування фізіопроцедур при травмах і політравмах.	4			2			2
Практичне заняття 2. Принципи застосування фізіопроцедур при захворюваннях людини.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	14	2		4			6
Змістовий модуль 2.							
Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях верхніх кінцівок							
Л2. Фізична терапія при травмах і політравмах верхніх кінцівок.	6	2					4
Л3. Фізична терапія при захворюваннях верхніх кінцівок.	6	2					4
Практичне заняття 3. Фізична терапія при травмах верхніх кінцівок.	4			2			2
Практичне заняття 4. Фізична терапія при політравмах верхніх кінцівок.	4			2			2
Практичне заняття 5. Фізична терапія при гострих захворюваннях верхніх кінцівок.	4			2			2
Практичне заняття 6. Фізична терапія при хронічних захворюваннях верхніх кінцівок.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	30	4		8			16
Змістовий модуль 3.							
Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях нижніх кінцівок							
Л4. Фізична терапія при травмах і політравмах нижніх кінцівок.	6	2					4
Л5. Фізична терапія при захворюваннях нижніх кінцівок.	6	2					4
Практичне заняття 7. Фізична терапія при травмах нижніх кінцівок.	4			2			2
Практичне заняття 8. Фізична терапія при політравмах нижніх кінцівок.	4			2			2
Практичне заняття 9. Фізична терапія при гострих захворюваннях нижніх кінцівок.	4			2			2
Практичне заняття 10. Фізична терапія при хронічних захворюваннях нижніх кінцівок.	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модульний контроль	2						
Разом	30	4		8			16

Змістовий модуль 4.

Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів грудної і черевної порожнини.

Л 6. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів грудної порожнини	6	2					4
Л 7. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів черевної порожнини	6	2					4
Практичне заняття 11. Фізична терапія при пошкодженнях органів грудної порожнини	4			2			2
Практичне заняття 12. Фізична терапія при захворюваннях органів грудної порожнини	4			2			2
Практичне заняття 13. Фізична терапія при пошкодженнях органів черевної порожнини	4			2			2
Практичне заняття 14. Фізична терапія при захворюваннях органів черевної порожнини	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	30	4		8			16

Змістовий модуль 5.

Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів голови і шиї

Л 8. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях голови	6	2					4
Л 9. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях шиї	6	2					4
Практичне заняття 15. Фізична терапія при пошкодженнях і захворюваннях лицевого черепа	4			2			2
Практичне заняття 16. Фізична терапія при пошкодженнях і захворюваннях мозкового черепа	4			2			2
Практичне заняття 17. Фізична терапія при пошкодженнях і захворюваннях переднього відділу шиї	4			2			2
Практичне заняття 18. Фізична терапія при пошкодженнях і захворюваннях заднього відділу шиї	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	30	4		8			16

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 6.							
Принципи фізичної терапії при сполучених та комбінованих пошкодженнях тіла людини							
Л 10. Фізична терапія при сполучених та комбінованих пошкодженнях різних частин тіла людини	6	2					4
Практичне заняття 19. Фізична терапія при сполучених пошкодженнях тіла людини	4			2			2
Практичне заняття 20. Фізична терапія при комбінованих пошкодженнях тіла людини	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	16	2		4			8
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	180	20	-	40	-	-	78

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні поняття про травми, політравми і захворювання людини

Лекція 1. Поняття про травму і політравму та роль фізіотерапії в лікуванні постраждалих.

Основні питання / ключові слова: Загальна характеристика травм, особливості політравм організму людини. Фізіотерапевтичні методи лікування хворих при різних видах травм.

Практичне заняття 1. Принципи застосування фізіопроцедур при травмах і політравмах.

Основні питання / ключові слова: Методики обстеження при травмах і захворюваннях органів опорно-рухового апарату. Характеристика фізіопроцедур, що застосовуються при травмах і політравмах.

Практичне заняття 2. Принципи застосування фізіопроцедур при захворюваннях людини.

Основні питання / ключові слова: Особливості застосування фізикальних і мануальних методів впливу при різних захворюваннях людини. Роль фізіотерапевтичних методів в лікуванні різних захворювань.

Рекомендована література до модуля

1. Хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія. Навчальне видання під редакцією Ф.С. Глумчера, П.Д. Фоміна, Е.Г. Педченка — К.: ВСИ «Медицина», 2012. — 736 с.

2. Скляренко Є.Т. Травматологія і ортопедія: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. – К.: Здоров'я, 2005. – 384 с.

3. Травматологія і ортопедія: [посібник для практичних занять] / за редакцією професора О.А. Бур'янова. – К.: Книга плюс, 2006. – 135 с.

4. Джеффрі Г., Фетто Д., Роузен Э. Физикальное исследование костно-мышечной системы. Иллюстрированное руководство. 2-е издание / Перевод с англ. под ред. С.П. Миронова. - М.: БИНОМ Лаборатория знаний, 2016. - 472 с.

5. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 372 с.

6. Мухін В.М. Фізична терапія / В.М. Мухин. – К. : Олімпійська література, 2010. – 486 с.

7. Горбатюк С.О. Фізична реабілітація та рухова активність при порушеннях функції опорно-рухової системи : Навчальний посібник / С.О. Горбатюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.

Змістовий модуль 2. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях верхніх кінцівок

Лекція 2. Фізична терапія при травмах і політравмах верхніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види травм і політравми плечового поясу та верхніх кінцівок. Основні поняття. Класифікація. Основні клінічні прояви та методи фізіотерапії.

Лекція 3. Фізична терапія при захворюваннях верхніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Поширені види захворювань верхніх кінцівок людини. Основні поняття. Класифікація. Основні клінічні прояви та методи фізичної терапії.

Практичне заняття 3. Фізична терапія при травмах верхніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види травм і політравми кісток і суглобів плечового поясу; клінічна характеристика травм м'язів і сухожилків плечового поясу; фізична терапія при травмах верхніх кінцівок.

Практичне заняття 4. Фізична терапія при політравмах верхніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види політравми кісток і суглобів плечового поясу; клінічна характеристика вивихів, розтягнень і перенапруження зв'язкового апарату плечового поясу; клінічна характеристика переломів кісток плечового поясу, методи фізичної терапії.

Практичне заняття 5. Фізична терапія при гострих захворюваннях верхніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види гострих захворювань тканин плечового поясу; клінічна характеристика гострих захворювань тканин верхніх кінцівок, фізична терапія.

Практичне заняття 6. Фізична терапія при хронічних захворюваннях верхніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види хронічних захворювань тканин плечового поясу; клінічна характеристика хронічних захворювань тканин верхніх кінцівок, фізична терапія.

Рекомендована література до модуля

1. Хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія. Навчальне видання під редакцією Ф.С. Глумчера, П.Д. Фоміна, Е.Г. Педченка — К.: ВСИ «Медицина», 2012. — 736 с.
2. Скляренко Є.Т. Травматологія і ортопедія: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. – К.: Здоров'я, 2005. – 384 с.
3. Травматологія і ортопедія: [посібник для практичних занять] / за редакцією професора О.А. Бур'янова. – К.: Книга плюс, 2006. – 135 с.
4. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 372 с.

5. Мухін В.М. Фізична терапія / В.М. Мухин. – К. : Олімпійська література, 2010. – 486 с.
6. Горбатюк С.О. Фізична реабілітація та рухова активність при порушеннях функції опорно-рухової системи : Навчальний посібник / С.О. Горбатюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.
7. Пархотик І.І. Фізична реабілітація при травмах верхніх кінцівок / І.І. Пархотик. – Київ: Олімпійська література, 2007. – 279 с.
8. Фізична терапія та ерготерапія в травматології та ортопедії : метод. вказ. до проведення практ. занять магістрів 1-го курсу IV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, Т. М. Павлова, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 56 с.
9. Лікувальна фізкультура в санаторно-курортних закладах / за ред. Л.І. Фісенко. – К.: «Купріянова», 2005. – 400 с.
10. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.

Змістовий модуль 3. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях нижніх кінцівок

Лекція 4. Фізична терапія при травмах і політравмах нижніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види травм нижніх кінцівок тіла людини. Політравми нижніх кінцівок Основні поняття. Класифікація. Основні клінічні прояви. Фізіотерапевтичне лікування.

Лекція 5. Фізична терапія при захворюваннях нижніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види гострих та хронічних захворювань нижніх кінцівок людини. Основні поняття. Класифікація. Основні клінічні прояви. Фізична терапія.

Практичне заняття 7. Фізична терапія при травмах нижніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види травм нижніх кінцівок; клінічна характеристика пошкоджень м'язів і сухожилків нижньої кінцівки; клінічна характеристика вивихів, розтягнень і перенапруження капсульно-зв'язкового апарату; клінічна характеристика переломів кісток нижньої кінцівки.

Практичне заняття 8. Фізична терапія при політравмах нижніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Види політравм нижніх кінцівок; клінічна характеристика множинних пошкоджень м'язів і сухожилків нижньої кінцівки; клінічна характеристика множинних переломів кісток нижньої кінцівки.

Практичне заняття 9. Фізична терапія при гострих захворюваннях нижніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Основні види гострих захворювань нижніх кінцівок; клінічна характеристика гострих захворювань кісток, м'язів і сухожилків нижньої кінцівки; Фізіотерапевтичні методи лікування.

Практичне заняття 10. Фізична терапія при хронічних захворюваннях нижніх кінцівок

Основні питання / ключові слова: Основні види хронічних захворювань нижніх кінцівок; клінічна характеристика хронічних захворювань кісток, м'язів і сухожилків нижньої кінцівки; Фізіотерапевтичні методи лікування.

Рекомендована література до модуля

1. Хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія. Навчальне видання під редакцією Ф.С. Глумчера, П.Д. Фоміна, Е.Г. Педченка — К.: ВСИ «Медицина», 2012. — 736 с.
2. Склярєнко Є.Т. Травматологія і ортопедія: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. – К.: Здоров'я, 2005. – 384 с.
3. Травматологія і ортопедія: [посібник для практичних занять] / за редакцією професора О.А. Бур'янова. – К.: Книга плюс, 2006. – 135 с.
4. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 372 с.
5. Мухін В.М. Фізична терапія / В.М. Мухин. – К. : Олімпійська література, 2010. – 486 с.
6. Горбатюк С.О. Фізична реабілітація та рухова активність при порушеннях функції опорно-рухової системи : Навчальний посібник / С.О. Горбатюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.
7. Фізична терапія та ерготерапія в травматології та ортопедії : метод. вказ. до проведення практич. занять магістрів 1-го курсу ІV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, Т. М. Павлова, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 56 с.
8. Лікувальна фізкультура в санаторно-курортних закладах / за ред. Л.І. Фісенко. – К.: «Купріянова», 2005. – 400 с.
9. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.

Змістовий модуль 4. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів грудної і черевної порожнини

Лекція 6. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів грудної порожнини

Основні питання / ключові слова: Види пошкоджень органів грудної порожнини; клінічна характеристика. Поширені захворювання органів грудної порожнини. Фізіотерапевтичні методи лікування.

Лекція 7. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів черевної порожнини

Основні питання / ключові слова: Види пошкоджень органів черевної порожнини; клінічна характеристика. Поширені захворювання органів черевної порожнини. Фізіотерапевтичні методи лікування.

Практичне заняття 11. Фізична терапія при пошкодженнях органів грудної порожнини.

Основні питання / ключові слова: Застосування методів фізичної терапії при різних видах пошкоджень органів грудної порожнини; клінічна характеристика пошкоджень органів грудної порожнини.

Практичне заняття 12. Фізична терапія при захворюваннях органів грудної порожнини.

Основні питання / ключові слова: Застосування методів фізичної терапії при поширених захворюваннях органів грудної порожнини; клінічна характеристика захворювань органів грудної порожнини.

Практичне заняття 13. Фізична терапія при пошкодженнях органів черевної порожнини.

Основні питання / ключові слова: Застосування методів фізичної терапії при різних видах пошкоджень органів черевної порожнини; клінічна характеристика пошкоджень органів черевної порожнини.

Практичне заняття 14.

Фізична терапія при захворюваннях органів черевної порожнини.

Основні питання / ключові слова: Застосування методів фізичної терапії при поширених захворюваннях органів черевної порожнини; клінічна характеристика захворювань органів черевної порожнини.

Рекомендована література до модуля

1. Хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія. Навчальне видання під редакцією Ф.С. Глумчера, П.Д. Фоміна, Е.Г. Педченка — К.: ВСИ «Медицина», 2012. — 736 с.
2. Склярєнко Є.Т. Травматологія і ортопедія: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. – К.: Здоров'я, 2005. – 384 с.
3. Травматологія і ортопедія: [посібник для практичних занять] / за редакцією професора О.А. Бур'янова. – К.: Книга плюс, 2006. – 135 с.
4. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 372 с.
5. Мухін В.М. Фізична терапія / В.М. Мухин. – К. : Олімпійська література, 2010. – 486 с.
6. Горбатюк С.О. Фізична реабілітація та рухова активність при порушеннях функції опорно-рухової системи : Навчальний посібник / С.О. Горбатюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.
7. Фізична терапія та ерготерапія в травматології та ортопедії : метод. вказ. до проведення практ. занять магістрів 1-го курсу ІV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, Т. М. Павлова, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 56 с.
8. Лікувальна фізкультура в санаторно-курортних закладах / за ред. Л.І. Фісенко. – К.: «Купріянова», 2005. – 400 с.
9. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.

Змістовий модуль 5. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів голови і шиї

Лекція 8. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях голови.

Основні питання / ключові слова: Види пошкоджень і політравми голови. Основні клінічні прояви різних комбінацій політравми голови. Захворювання тканин голови. Фізіотерапевтичне лікування.

Лекція 9. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях шиї.

Основні питання / ключові слова: Види пошкоджень і політравми шиї. Основні клінічні прояви різних комбінацій політравми шиї. Захворювання органів і тканин шиї. Фізіотерапевтичне лікування.

Практичне заняття 15. Фізична терапія при і захворюваннях лицевого черепа.

Основні питання / ключові слова: Види пошкоджень лицевого черепа. Основні клінічні прояви травм, політравм і захворювань тканин лицевого черепа. Фізіотерапевтичне лікування.

Практичне заняття 16. Фізична терапія при і захворюваннях мозкового черепа.

Основні питання / ключові слова: Види пошкоджень мозкового черепа. Основні клінічні прояви травм, політравм і захворювань тканин мозкового черепа. Фізіотерапевтичне лікування.

Практичне заняття 17. Фізична терапія при і захворюваннях переднього відділу шиї.

Основні питання / ключові слова: Види травм, політравм і захворювань переднього відділу шиї. Основні клінічні прояви. Методи консервативного і оперативного лікування. Фізіотерапевтичні засоби.

Практичне заняття 18. Фізична терапія при і захворюваннях заднього відділу шиї.

Основні питання / ключові слова: Види травм, політравм і захворювань заднього відділу шиї. Основні клінічні прояви. Методи консервативного і оперативного лікування. Фізіотерапевтичні засоби.

Рекомендована література до модуля

1. Хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія. Навчальне видання під редакцією Ф.С. Глумчера, П.Д. Фоміна, Е.Г. Педченка — К.: ВСИ «Медицина», 2012. — 736 с.

2. Скляренко Є.Т. Травматологія і ортопедія: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. – К.: Здоров'я, 2005. – 384 с.

3. Травматологія і ортопедія: [посібник для практичних занять] / за редакцією професора О.А. Бур'янова. – К.: Книга плюс, 2006. – 135 с.

4. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 372 с.

5. Мухін В.М. Фізична терапія / В.М. Мухин. – К. : Олімпійська література, 2010. – 486 с.

6. Горбатюк С.О. Фізична реабілітація та рухова активність при порушеннях функції опорно-рухової системи : Навчальний посібник / С.О. Горбатюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.

7. Фізична терапія та ерготерапія в травматології та ортопедії : метод. вказ. до проведення практ. занять магістрів 1-го курсу IV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, Т. М. Павлова, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 56 с.

8. Лікувальна фізкультура в санаторно-курортних закладах / за ред. Л.І. Фісенко. – К.: «Купріянова», 2005. – 400 с.

9. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.

Змістовий модуль 6. Принципи фізичної терапії при сполучених та комбінованих пошкодженнях тіла людини

Лекція 10. Фізична терапія при сполучених та комбінованих пошкодженнях різних частин тіла людини.

Основні питання / ключові слова: Визначення понять про сполучені та комбіновані пошкодження різних частин тіла людини. Основні клінічні прояви різних комбінацій пошкоджень. Методи фізіотерапії.

Практичне заняття 19. Фізична терапія при сполучених пошкодженнях тіла людини.

Основні питання / ключові слова: Види сполучених пошкоджень тіла людини. Основні клінічні прояви різних комбінацій сполучених пошкоджень. Фізіотерапевтичне лікування.

Практичне заняття 20. Фізична терапія при комбінованих пошкодженнях тіла людини.

Основні питання / ключові слова: Види комбінованих пошкоджень тіла людини. Основні клінічні прояви різних комбінацій комбінованих пошкоджень. Фізіотерапевтичне лікування.

Рекомендована література до модуля

1. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 372 с.

2. Мухін В.М. Фізична терапія / В.М. Мухин. – К. : Олімпійська література, 2010. – 486 с.

3. Горбатюк С.О. Фізична реабілітація та рухова активність при порушеннях функції опорно-рухової системи : Навчальний посібник / С.О. Горбатюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.

4. Фізична терапія та ерготерапія в травматології та ортопедії : метод. вказ. до проведення практ. занять магістрів 1-го курсу IV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, Т. М. Павлова, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 56 с.

5. Лікувальна фізкультура в санаторно-курортних закладах / за ред. Л.І. Фісенко. – К.: «Купріянова», 2005. – 400 с.

6. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Відвідування семінарських													
Робота на семінарському занятті													
Відвідування практичних занять	1	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2
Робота на практичному занятті	10	2	20	4	40	4	40	4	40	4	40	2	20
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)													
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ													
Разом			53		76		76		76		76		53
Максимальна кількість балів : 410													
Розрахунок коефіцієнта : $410 / 60 = 6,83$													

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1.		
Загальні поняття про травми, політравми і захворювання людини (6 годин)	Поточний	5

Змістовий модуль теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 2.		
Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях верхніх кінцівок (16 годин)	Поточний	5
Змістовий модуль 3.		
Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях нижніх кінцівок (16 годин)	Поточний	5
Змістовий модуль 4.		
ФТ при травмах, політравмах і захворюваннях органів грудної і черевної порожнини (16 годин)	Поточний	5
Змістовий модуль 5.		
ФТ при травмах, політравмах і захворюваннях органів голови і шиї (16 годин)	Поточний	5
Змістовий модуль 6.		
Принципи фізичної терапії при сполучених та комбінованих пошкодженнях тіла людини (8 годин)	Поточний	5
Всього: 78 годин		30

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмове тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо	10 -13

Оцінка	Кількість балів
<i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6 – 9
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — екзамен.

Умови допуску — 35 і більше балів.

Критерії оцінювання підсумкового письмового тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	36 – 40
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	31 – 35
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	21 – 30
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	16-20
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	11-15
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6-10
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

- Надайте загальну характеристику органам руху людини. Опишіть складові частини (компоненти) опорно-рухового апарату людини.
- Дайте визначення травми. Визначте загальні поняття. Наведіть механізми виникнення травми. Опишіть наслідки травмування опорно-рухового апарату людини.
- Наведіть та розкрийте поширені захворювання органів кістково-м'язової системи людини. Визначте основні поняття. Надайте класифікацію.
- Наведіть та розкрийте патологічні процеси при захворюваннях опорно-рухового апарату людини.
- Наведіть та розкрийте множинні пошкодження (політравма) опорно-рухового апарату людини. Визначте основні поняття. Надайте класифікацію.

6. Наведіть та розкрийте основні причини множинних ушкоджень (політравми) опорно-рухового апарату людини.
7. Розкрийте особливості обстеження при травмах і захворюваннях органів опорно-рухового апарату.
8. Надайте характеристику фізикальних і мануальних методів обстеження при травмах і захворюваннях органів опорно-рухового апарату.
9. Надайте характеристику інструментальних методів обстеження при травмах і захворюваннях органів опорно-рухового апарату.
10. Розкрийте особливості застосування фізикальних і мануальних методів дослідження при політравмі опорно-рухового апарату.
11. Визначте та опишіть роль інструментальних методів дослідження в діагностиці політравм опорно-рухового апарату.
12. Назвіть та охарактеризуйте політравми плечового поясу та верхніх кінцівок. Наведіть їх види. Визначте основні поняття. Надайте класифікацію.
13. Назвіть та охарактеризуйте політравми кісток і суглобів плечового поясу. Класифікація.
14. Назвіть види та дайте клінічну характеристику травм м'язів і сухожилів плечового поясу.
15. Назвіть види та дайте клінічну характеристику вивихів, розтягнень і перенапруження капсульно-зв'язкового апарату плечового поясу.
16. Назвіть види та дайте клінічну характеристику переломів кісток плечового поясу.
17. Назвіть та охарактеризуйте політравми двох-трьох областей верхньої кінцівки. Надайте класифікацію.
18. Назвіть види та дайте клінічну характеристику травм м'язів і сухожилів верхньої кінцівки.
19. Назвіть види та дайте клінічну характеристику вивихів, розтягнень і перенапруження капсульно-зв'язкового апарату двох-трьох суглобів верхньої кінцівки.
20. Назвіть види та дайте клінічну характеристику переломів декількох кісток верхньої кінцівки.
21. Назвіть та охарактеризуйте політравми кісток і суглобів всієї верхньої кінцівки. класифікація.
22. Дайте клінічну характеристику одночасного ураження плечового і ліктьового суглобів.
23. Дайте клінічну характеристику одночасного ураження плечового і променевого і зап'ястного суглобів.
24. Дайте клінічну характеристику одночасного ураження ліктьового і променевого і зап'ястного суглобів.
25. Дайте клінічну характеристику одночасного ураження суглобів кисті і інших суглобів верхньої кінцівки (плечового, ліктьового, променевого і зап'ястного).
26. Дайте клінічну характеристику різних комбінацій вивихів, переломів суглобів і кісток верхньої кінцівки.
27. Назвіть та охарактеризуйте поєднані політравми кісток і суглобів двох верхніх кінцівок.
28. Назвіть та охарактеризуйте політравми кісток і суглобів нижніх кінцівок. Надайте класифікацію.

29. Назвіть види та дайте клінічну характеристику травм м'язів і сухожиль нижніх кінцівок.
30. Назвіть види та дайте клінічну характеристику вивихів, розтягнень і перенапруження капсульно-зв'язкового апарату нижніх кінцівок.
31. Назвіть види та дайте клінічну характеристику політрави двох-трьох областей нижньої кінцівки. Надайте класифікацію.
32. Назвіть види та дайте клінічну характеристику переломів декількох кісток нижньої кінцівки.
33. Назвіть та охарактеризуйте політрави кісток і суглобів всієї нижньої кінцівки. Надайте класифікацію.
34. Назвіть види та дайте клінічну характеристику одночасного ураження тазостегнового, і колінного суглобів.
35. Назвіть види та дайте клінічну характеристику одночасного ураження тазостегнового і гомілковостопного суглобів.
36. Назвіть види та дайте клінічну характеристику одночасного ураження колінного і гомілковостопного суглобів.
37. Назвіть види та дайте клінічну характеристику одночасного ураження суглобів стопи і інших суглобів нижньої кінцівки.
38. Охарактеризуйте основні клінічні прояви різних комбінацій політрави кісток і суглобів двох нижніх кінцівок.
39. Охарактеризуйте основні клінічні прояви різних комбінацій політрави кісток і суглобів тазу і нижніх кінцівок.
40. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави голови.
41. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави верхніх відділів хребта.
42. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави нижніх відділів хребта.
43. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави грудної клітки.
44. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави кісток тазу.
45. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави хребта і грудної клітки.
46. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави хребта і тазу.
47. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави верхніх і нижніх кінцівок.
48. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави хребта, грудної клітки і тазу.
49. Назвіть види та охарактеризуйте клінічні прояви різних комбінацій політрави голови та інших областей опорно-рухового апарату.

6.6. Шкала відповідності оцінок

	Оцінка	Кількість балів
Відмінно		90-100

<i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом 180 год.: лекції - 20 годин, практичні заняття - 40 годин, самостійна робота - 78 годин,
модульний контроль - 12 годин, екзамен – 2 години.

Модулі	ЗМ 1. Загальні поняття про травми, політравми і захворювання людини (53 бали)	
Лекції	1	
Теми лекцій	Поняття про травму і політравму та роль фізіотерапії в лікуванні постраждалих	
Лекції, відвідування (бали)	1	
Практичні заняття	1	2
Теми практичних занять	Принципи застосування фізіопроцедур при травмах і політравмах	Принципи застосування фізіопроцедур при захворюваннях людини
Робота на практичних заняттях + відвідування (бали)	10+1	10+1
Самостійна робота (бали)	5	
Види поточного контролю (бали)	Модульна контрольна робота №1 (25 балів)	
Підсумковий контроль		

Модулі	ЗМ 2. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях верхніх кінцівок (76 балів)			
Лекції	2		3	
Теми лекцій	Фізична терапія при травмах і політравмах верхніх кінцівок		Фізична терапія при захворюваннях верхніх кінцівок	
Лекції, відвідування (бали)	1		1	
Практичні заняття	3	4	5	6
Теми практичних занять	Фізична терапія при травмах верхніх кінцівок	Фізична терапія при політравмах верхніх кінцівок	Фізична терапія при гострих захворюваннях верхніх кінцівок	Фізична терапія при хронічних захворюваннях верхніх кінцівок
Робота на практичних заняттях + відвідування (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1
Самостійна робота (бали)	5			
Види поточного контролю (бали)	Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)			
Підсумковий контроль				

Модулі	ЗМ 3. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях нижніх кінцівок (76 балів)			
Лекції	4		5	
Теми лекцій	Фізична терапія при травмах і політравмах нижніх кінцівок		Фізична терапія при захворюваннях нижніх кінцівок	
Лекції, відвідування (бали)	1		1	
Практичні заняття	7	8	9	10
Теми практичних занять	Фізична терапія при травмах нижніх кінцівок	Фізична терапія при політравмах нижніх кінцівок	Фізична терапія при гострих захворюваннях нижніх кінцівок	Фізична терапія при хронічних захворюваннях нижніх кінцівок
Робота на практичних заняттях + відвідування (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1
Самостійна робота (бали)	5			
Види поточного контролю (бали)	Модульна контрольна робота № 3 (25 балів)			
Підсумковий контроль				

Модулі	ЗМ 4. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів грудної і черевної порожнини (76 балів)			
Лекції	6		7	
Теми лекцій	Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях грудної порожнини		Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях черевної порожнини	
Лекції, відвідування (бали)	1		1	
Практичні заняття	11	12	13	14
Теми практичних занять	Фізична терапія при пошкодженнях органів грудної порожнини	Фізична терапія при захворюваннях органів грудної порожнини	Фізична терапія при пошкодженнях органів черевної порожнини	Фізична терапія при захворюваннях органів черевної порожнини
Робота на практичних заняттях + відвідування (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1
Самостійна робота (бали)	5			
Види поточного контролю (бали)	Модульна контрольна робота № 4 (25 балів)			
Підсумковий контроль				

Модулі	ЗМ 5. Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях органів голови і шиї (76 балів)			
Лекції	8		9	
Теми лекцій	Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях грудної порожнини		Фізична терапія при травмах, політравмах і захворюваннях черевної порожнини	
Лекції, відвідування (бали)	1		1	
Практичні заняття	15	16	17	18
Теми практичних занять	Фізична терапія при пошкодженнях і захворюваннях лицевого черепа	Фізична терапія при пошкодженнях і захворюваннях мозкового черепа	Фізична терапія при пошкодженнях і захворюваннях переднього відділу шиї	Фізична терапія при пошкодженнях і захворюваннях заднього відділу шиї
Робота на практичних заняттях + відвідування (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1
Самостійна робота (бали)	5			
Види поточного контролю (бали)	Модульна контрольна робота № 5 (25 балів)			
Підсумковий контроль				

Модулі	ЗМ 6. Принципи фізичної терапії при сполучених та комбінованих пошкодженнях тіла людини (53 балів)	
Лекції	10	
Теми лекцій	Фізична терапія при сполучених та комбінованих пошкодженнях частин тіла людини	
Лекції, відвідування (бали)	1	
Практичні заняття	19	20
Теми практичних занять	Фізична терапія при сполучених пошкодженнях тіла людини	Фізична терапія при комбінованих пошкодженнях тіла людини
Робота на практичних заняттях + відвідування (бали)	10+1	10+1
Самостійна робота (бали)	5	
Види поточного контролю (бали)	Модульна контрольна робота № 6 (25 балів)	
Підсумковий контроль	Екзамен	

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія. Навчальне видання під редакцією Ф.С. Глумчера, П.Д. Фоміна, Е.Г. Педченка — К.: ВСІ «Медицина», 2012. — 736 с.
2. Скляренко Є.Т. Травматологія і ортопедія: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. – К.: Здоров'я, 2005. – 384 с.
3. Травматологія та ортопедія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г.Г., Бур'янова О.А., Климовицького В.Г. – Вінниця: Нова Книга, 2014. – 416 с.
4. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 372 с.
5. Мухін В.М. Фізична терапія / В.М. Мухін. – К. : Олімпійська література, 2010. – 486 с.
6. Горбатюк С.О. Фізична реабілітація та рухова активність при порушеннях функції опорно-рухової системи : Навчальний посібник / С.О. Горбатюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.
7. Фізична терапія та ерготерапія в травматології та ортопедії : метод. вказ. до проведення практ. занять магістрів 1-го курсу ІV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, Т. М. Павлова, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 56 с.
8. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
9. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
10. Лікувальна фізкультура в санаторно-курортних закладах / за ред. Л.І. Фісенка. – К.: «Купріянова», 2005. – 400 с.
11. Фізична реабілітація хворих на гонартроз : монографія / О. Я. Андрійчук. - Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. - 344 с.
12. Пархотик І.І. Фізична реабілітація при травмах верхніх кінцівок / І.І. Пархотик. – Київ: Олімпійська література, 2007. – 279 с.
13. Міжнародна статистична класифікація хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я. 10-й перегляд. — К.: Здоров'я, 2001. — Т. 3. — 817 с.

Додаткові:

1. Хірургія, травматологія, анестезіологія та інтенсивна терапія. Навчальне видання під редакцією Ф.С. Глумчера, П.Д. Фоміна, Е.Г. Педченка . — К.: ВСІ «Медицина», 2012. — 736 с.
2. Дитяча травматологія: [практичний посібник] / [за загальною редакцією професора О.В. Дольницького, професора Д.Ю. Кривчені, професора М.Є. Поліщука]. – К.: Книга плюс, 2006. – 470 с.
3. Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини. 2018. №2(02). Додаток. Біла книга з Фізичної та Реабілітаційної Медицини в Європі. 206 с.
4. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: МКФ (переклад українською мовою) [International classification of

functioning, restriction of life activities and health: МКФ]. Всесвітня організація охорони здоров'я, Женева. 2001.

5. Без'язична О. В. Комплексна реабілітація чоловіків молодого віку після артроскопічної операції з приводу розриву бічних зв'язок колінного суглоба у відновно-тренувальному періоді // Слобожанський науково-спортивний вісник. 2013. № 3 (36). С. 136–140.

9. Додаткові ресурси

1. <https://moz.gov.ua/>
2. <https://ffv.udpu.edu.ua/>
3. www.spina5.com.ua